

گامهایی در راه تبلیغ

گام اول: چگونه باید تبلیغ را آغاز کرد؟

چنین کار مهمی بدون برنامه ریزی و استفاده از تجارب گذشتگان ممکن نیست. تبلیغ باید به صورت تدریجی باشد. پیامبر اکرم حکم حرمت خمر را یکباره اعلام نکرد. بلکه گام به گام پیش رفت، تا زمینه را مهیا کرد و در گام نهایی حکم حرمت قطعی و دائمی را ابلاغ نمود. در بیان عقاید باید ترتیب را رعایت کرد. برای کسانی که پیامبر را نشناخته، سخن از امام گفتن بیهوده است. معجزات را آنها می توانند درک کنند که به عالم غیب و خدا و رسول خدا معتقدند. نباید چیزی گفت که: عقول تحملش نکنند و تکذیبش نمایند. سختگیری با مردم درست نیست. باید حتی الامکان با مردم مدارا کرد. روش پیامبر چنین بود. شخصی به پیامبر گفت که: حاضر است از نمازهای پنجگانه فقط یکی بخواند و چون او در جو نماز نبود، پیامبر قبول کرد. تدریجاً با جو نماز آشنا شد و همه نمازها را خواند. باید نیاز مردم را در نظر گرفت مطالب و نصایحی که در بعض شرایط مورد نیاز مردم نیست، نباید بر مطالب مورد نیاز مقدم داشته شود، شخص بدوی از پیامبر تقاضای موعظه می کند و پیامبر سه بار به او توصیه می کند که غضب نکند، زیرا مشکل افرا بدوی تعصبات قومی و خشن و غضب است. مردمی هستند که مسلمانند، اما اطلاعات و معلومات آنها درباره دین کم یا غلط است. وظیفه مبلغین است که معلومات کم را تکمیل کنند و اطلاعات غلط را از بین ببرند. مبلغ نباید بعضی از مفاصد را به طور کلی نادیده بگیرد و هم و غم خود را صرف مبارزه با بعضی از مفاصد دیگر نماید. بعضی انحراف اخلاقی را منحصر در مفاصد جنسی می دانند اما متوجه مفاصد اقتصاد سرمایه داری نیستند. بعضی از لحاظ سیاسی فقط دشمن کمونیسم اند در حالی که سرمایه داری نیز دست کمی از کمونیسم ندارد این روش باعث شده است که بعضی از مردم به مبلغین بدبین شوند و آنها را طرفدار سرمایه داری بدانند.

بعضی از اسلام فقط عبادتهای فردی و نماز و روزه و خمس و زکات و حج و طهارت و نجاست می شناسند اما به مسائل سیاسی و اقتصادی و جهاد توجهی ندارند.

وسیله تبلیغ باید منحصراً در جهت هدف اسلامی باشد و باید تنها با یک وسیله به هدف رسید. تا مردم گمان نکنند که اگرچه هدف یکی است اما وسیله ها بسیار است. مبلغ باید به گونه ای حرکت کند که راه و رسمش مشخص و روشن باشد و به هیچوجه با راه و رسم مکاتب و ادیان دیگر مشتبه نشود.

گام دوم: رابطه علم و تبلیغ

علم با در خدمت تبلیغ باشد عالم باید علمش را مورد بهره برداری قرار دهد. مسلمان وظیفه تبلیغی دارد مسؤولیت تبلیغی متوجه همگان است دستگاه‌های بهداشتی گاهی به انتظار بیمار نمی‌نشینند بلکه خود به سراغ بیمار می‌روند زیرا ممکن است او متوجه بیماری خود نباشد. مراکز تبلیغی باید اینگونه عمل کنند و خود به سراغ مردم بروند و حقایق دینی را به سمع مردم برسانند.

مبلغ باید به هر علمی که در کا تبلیغ مورد نیاز است آراسته شود اما وقت خود را صرف علوم زاید که فضیلت محسوب می‌شوند نکند. باید معیارهای صحیح شناخت حق و باطل را در دسترس مردم قرار داد تا گرفتار خطا نشوند. در راه تبلیغ روحیه مبلغ، روحیه رسالت است نه روحیه حرفه و شغل، تاجری نیست که درصدد جمع مال و ثروت باشد و به هر چیزی از دیدگاه رسالت خود می‌نگرد و حاضر است در راه رضای خدا هستی خود را نثار کند مبلغ به چشم رأفت و رحمت به مردم می‌نگرد و غمخوار مردم است و حتی از دعای خیر برای نجات گنهکاران و گمراهان خودداری نمی‌کند مبلغ باید جامعه خود را بشناسد و از وضع سیاسی و اجتماعی مردم خود مطلع باشد. در شخص مبلغ باید اسلام تجسم پیدا کند. او باید به گفته‌های خود مقدم بر دیگران عمل کند مبلغ باید روحیه ای قوی داشته باشد و در برابر موانع راه، سست و دلسرد نشود و هرگز درصدد نباشد که با تنزل از اهداف مکتب خود درصدد ارضاء هوی و هوس این و آن باشد.

گام سوم: روش تربیتی تبلیغ

مسأله موعظه و ارزش عملی آن، تعادل میان خوف و رجاء و فلسفه ثواب و عقاب از بحثهایی است که ما را با روش تربیتی تبلیغ آشنا می‌سازد. اما در بیان ثواب و عقاب نباید به گونه ای عمل کرد که مردم را از ارزشهای کیفی عبادت بازداریم و آنها را صرفاً متوجه ارزش های کمی کنیم. بهترین شکل عبادت آن است که به طمع بهشت و خوف جهنم نباشد. بلکه برای خدا باشد، این روحیه را باید در مردم متدین تقویت کرد. یعنی روحیه محبت به خدا. یعنی عبادت به انگیزه محبت.